PÄIVÄSTÄ TOISEEN

Vanhat autot ovat niin kauniita, ettei niiden kanssa tarvitse pelleillä. VALOKUVAAJA KIMMO TASKINEN

ISÄNPÄIVÄN KIRJAT

Isä saa usein kirjalahjan

Vuodesta toiseen jännitys-, sotahistoria- ja eräkirjat ovat suosituimpia, kertoo Kiteen Kirjakaupan kauppias Mervi Pirinen.

KITEE (MT)
Kiteeläinen **Arto Sirainen** kuljeskeli keskiviikkona mietteliään näköisenä kirjakaupan hyllyjen välissä. Hän oli valitsemassa itselleen lahjakirjaa, jonka perhe halusi hänelle antaa nimipäivän kunniaksi.

”Luen paljon ja saan tyypillisesti kirjalahjoja”, hän kertoo.

Auto- tai tietotekniikkakirjoja on Siraiselle turha ostaa, aihepiirit eivät häntä kiinnosta. ”Isälle kannattaa valita lahjakirja sen perusteella, mitä harrastuksia tai kiinnostuksen kohteita isällä on.”

Sirainen lukee kirjoja, jotka liittyvät muun muassa historiaan, lintuihin, hevosiin tai intiaaneihin.

Kirjoja perheeseen ostetaan kiteeläisestä kirjakaupasta sekä joskus Joensuusta, erikoiskirjoja käydään hankkimassa Helsingistä. ”Nettikaupasta ei kirjoja tule tilattua, haluan nähdä ja selata kirjaa ennen ostamista.”

Nimipäivälahjaksi Sirainen päätti valita **Markus Varesvuon** ja **Pertti Koskimiehen** Selviytyjät, lumen ja jään linnut.

Huovista odotti

Sirainen kertoo tarttuvansa kerta toisensa jälkeen samoihin kirjoihin. Esimerkiksi Veikko Huovisen tuotannon hän on lukenut monet kerrat läpi.

”Huovinen oli kirjailija, jonka uuden kirjan ilmestymistä odotin aina. Nyt ei ole ketään, jonka tuotannon uusinta teosta odottaisin.”

Kiteen Kirjakaupan kauppias **Mervi Pirinen** esittelee **Ilkka Remeksen** uusinta kirjaa Ylösnousemus ja kertoo sen olevan yksi varmoista isänpäivän kirjavalinnoista.

”Tällä seudulla vanhemmat isät saavat usein sotahistoriaa käsitteleviä kirjoja lahjaksi. Myös nuorempi sukupolvi on alkanut kiinnostua niistä.”

Sesonki alkaa

Kirjakauppiaalle 11.11. vietettävä isänpäivä aloittaa vilkkaan sesongin, joka huipentuu jouluun. Äidit eivät saa läheskään yhtä usein kirjalahjaa äitienpäivänä kuin isät isänpäivänä.

Isänpäivän ja joulun jälkeen myydään alekirjoja. Kevättalvi on hiljaista aikaa kirjakaupassa, kunnes kesää kohti kuljettaessa kauppa vilkastuu.

Remeksen lisäksi muun muassa Nätti-Jussi: suomalaisen seikkailijan elämäkerta ja **Heikki Turusen** Tie, totuus ja elämä paketoidaan monelle isänpäivälahjaksi, uskoo Pirinen.

”Ensi viikolla ilmestyvä **Risto Uimosen** kirja Puolivallaton presidentti, joka kertoo presidentti **Sauli Niinistöstä**, kiinnostaa varmasti myös monia isiä.”

Pirisellä on vankkaa kokemusta kiteeläisten kirjamausta 35 vuoden ajalta, ensin myyjänä ja viimeiset kymmenen vuotta kirjakauppiaana.

SARI PENTTINEN

NIKO NYRHINEN

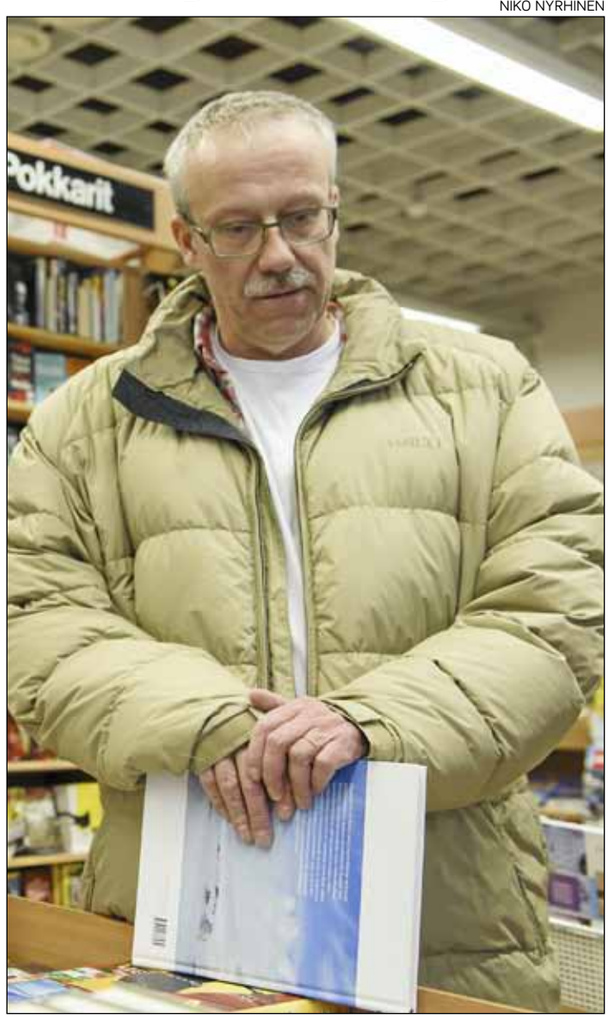

Isälle kannattaa valita lahjakirja sen perusteella, mitä harrastuksia tai kiinnostuksen kohteita hänellä on, pohti Arto Sirainen keskiviikkona Kiteen Kirjakaupassa.

Isänpäivä aloittaa kiireisen sesongin kirjakaupassa, joka huipentuu jouluun, sanoo Kiteen Kirjakaupan kauppias Mervi Pirinen.

KIMMO TASKINEN

Kaunislinjainen ja kaksitahtinen Wartburg 311 kiiltelee Tertin kartanon pihalla Mikkelissä.

Vanhat autot vievät mukanaan

Autotalleissa ja ladoissa säilytettävien vanhojen autojen joukkoon mahtuu taideteoksia

Vanhat autot vangitsevat katseen. Noita maakunnista esiin kaivettuja autotallien timantteja esittelee **Kimmo Taskisen** ja **Arttu Toivosen** tuore kirja.

”Timantteja autotallissa” on tekijöittensä rakkaudentunnustus autoille. He eivät ole tunteittensa kanssa yksin. Tuskin mikään muu tekniseksi apuvälineeksi suunniteltu laite herättää ihmisissä yhtä voimakkaita tunteita kuin auto.

”Vaikka kuinka vihaisi autoja, näistä autoista ei voi olla vaikuttumatta”, sanoo Taskinen.

Taskinen tunnetaan Helsingin Sanomien oudoista autokuvista. Vanhojen autojen kuvat ovat jotain muuta.

”Vanhat autot ovat niin kauniita, ettei niiden kanssa tarvitse pelleillä”, sanoo Taskinen.

Taskinen kertoo valinneensa kuvattavat autot pelkästään niiden kauneuden perusteella. Siksi paino on erikoismerkeillä, mutta kuvissa vilahtavat silti myös tavallisen kansan käyttämät Angliat, Fiatit, Simcat, Warret, Rellut, Kuplat, Minit, Taunukset ja Sitikat.

Ei jää epäselväksi, että ennen vanhaan myös kansan käyttöautoissa oli kauneutta ja luonnetta. Autot ovat parhaimmillaan liikkuvia veistoksia.

Vanhimmasta autosta lähtien

Kirja esittelee autot ikäjärjestyksessä, mikä on luontevaa.

Ensimmäinen niistä on Suomen vanhin auto vuodelta 1898. Tuoreimmat autot ovat 1970-luvun lopulta.

Kirjan avaussanoja mukaillen auto ei ole koskaan pelkkä kulkuväline. Siihen liittyvät arvolataukset kertovat sen omistajasta enemmän kuin kukaan uskoisi.

”Toivottavasti tämä kannustaa tallien uumenissa ahertavia autoihmisiä ja tuo heille arvostusta. Vanhojen autojen entisöinti on kulttuuriteko, ovathan autot merkittävä osa historiaa”, sanoo Taskinen.

Hän haluaa kirjallaan romuttaa yleisen käsityksen siitä, että autoja harrastavat vain teiniviiksiset rasvanäpit, joiden sosiaaliset taidot eivät muuhun riitä.

JARMO PALOKALLIO

Kimmo Taskinen, Arttu Toivonen: Timantteja autotallissa. 224 sivua. Tammi 2012

Julkisuuden houkutus ja kirot

Joku murtautuu Youtuben käyttäjätileille ja lataa internetiin videoita, jotka ovat mustaa täynnä.

Näissä tunnelmissa **Pekka Hiltusen** trilleri Sysipimeä saa alkunsa.

Suurta yleisöä tapahtumat alkavat kiinnostaa vasta, kun Youtubeen ilmestyy täsmälleen edellisten videoiden mittaisia videoita, joihin kuhunkin on taltioitu väkivaltainen pahoinpitely.

Sysipimeän juoni koukuttaa lukijan nopeasti mukaansa.

Tapahtumat sijoittuvat Lontooseen, jossa puoliammattimaisesti toimiva porukka ratkoo, mistä kaikessa on kyse. Keskushenkilöt ovat samoja kuin Hiltusen viime vuonna ilmestyneessä trillerissä Vilpittömästi sinun.

Tämänkertaisen trillerin yksityiskohdat tuntuvat ajoittain epäuskottavilta. Esimerkiksi erilaisten tietokantojen hakkerointi tuottaa tuloksia uskomattoman nopeasti. Myös aikuisporukat, jotka toimivat Viisikon sankareiden tapaan, taitavat tosielämässä olla harvassa.

Jos epäuskottavat yksityiskohdat eivät häiritse, kirjan lukee vauhdilla loppuun.

Hiltunen käsittelee ajankohtaisia asioita: internetin roolia salamannopeana tiedonlevittäjänä, homofobiaa sekä julkisuuden himoa ja haittoja.

Kirja antaa ajattelemisen aihetta, jos sellaiseen on haluja. Lopuille lukijoille se on kelpo viihdettä.

HELI VIRTANEN

Pekka Hiltunen: Sysipimeä. 362 sivua. WSOY.

Keihäsmiehen kiertue-elämä

Kun isoisäni hautajaisissa laulettiin Tapio Rautavaaraa virsien sijaan, tajusin mikä arvo Tapsalla on ollut suomalaisille sukupolville. Hahmo on vuosien aikana paisunut suorastaan myyttisiin mittoihin, koska pätevää elämäkertaa ei ollut tehty artistin kuoleman jälkeen.

Lasse Erola onnistuu riisumaan Rautavaaran sädekehästään ja kertomaan laulajan, urheilusankarin ja perheenisän tarinan luotettavan oloisesti.

Koko kansan Tapsasta, Sinisellä unella muutaman sukupolven unille saattaneesta miehestä tulee ilmi totuus. Hän lauloi ja keikkaili, koska pöytään piti saada leipää.

Erola ei kumartele, mutta kunnioittaa. Rautavaaran elämä ansaitsee tulla kerrotuksi tällä tavalla. Eleetön kuvaus miehestä, jonka elämä ei kiertueilla ja baarin pöydässä ollut aina helppoa, liikuttaa lukijaa.

Tuosta pinnan alle jääneestä keikkatyöläisyydestä kielii kirjasta löytyvä Rautavaaran lausahdus: ”Kiertävä esiintyjä on armottomassa paineessa. Hän on koko ajan ihmisten arvostelun kohteena, joka helvetin sekunti.”

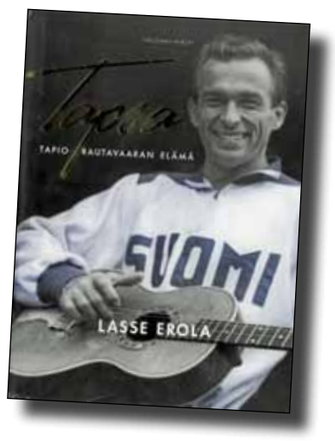

Kirjaa voi erittäin lämpimästi suositella kaikille, joita Rautavaaran ääni, sanoitukset tai urheilusuoritukset ovat joskus koskettaneet. Erola on tehnyt hienon teoksen.

ANTTI HIRSAHO

Lasse Erola: Tapsa - Tapio Rautavaaran elämä. 458 sivua. Helsinki-kirjat.

Taattua Remestä

Ilkka Remes on yhtenä myydyimpänä kirjailijana jo lähes joka kodin vakio-ostoksia. Uusin kirja Ylösnousemus jatkaa samaa vakuuttavaa jännitysromaaneiden sarjaa.

Remeksellä on taito kutoa yhteen suomalaisia koskettavaa historiaa ja yhdistää se yllättävällä tavalla tähän päivään. Myös tällä kertaa juoneen kutoutuvat suurvaltojen valtapolitiikka ja tiedustelupalvelut mahtikoneistoineen.

Kirjailija on tehnyt valtavasti pohjatyötä kyetäkseen näiden uskottavaan kuvaukseen. Remeksen luoma lukuelämys perustuu siihen, että lukijan on vaikea huomata, milloin huolellisesti rakennetulta faktapohjalta valutaan mielikuvituksen puolelle.

Ylösnousemus saa alkunsa 1980-luvun Rauma-Repolan sukellusveneprojektista Neuvostoliitolle. Sukellusvenepilotiksi koulutettu ja jo kuolleeksi luultu Harri Korte onkin hengissä. Tämä paljastuu Kortteen vaimo Salla Määtällekin, kun heidän tyttärensä katoaa.

Juoneen punoutuvat vakoilu, suurvaltojen kilpavarustelu ja kilpailu luonnonvaroista sekä suomalaisille aina läheinen Venäjä.

Kun nämä nivotaan koskemaan Suomea, isänmaallisuutta ja perhettä, on kasassa aiemmastakin romaaneista tuttu paketti taattua Remestä.

JUSSI MARTIKAINEN

Ilkka Remes: Ylösnousemus. 482 sivua. WSOY.

Liverpoolista Reeperbahnille

Mauri Kunnas tunnetaan Nyrok Cityn kautta rock-piirejä arvostavana ja niille virnuilevana satiirikkona. Hänen Suosikissakin ilmestyneet sarjakuvansa ovat huvittaneet aikalaisia ja kaltaisiani jälkipolvia vielä kauan julkaisunsa jälkeen.

Nyt Kunnas on tarrannut lempilapsensa The Beatlesin tarinaan.

Kirjan nimi oikeastaan kertoo sen pahimman puutteen. Kirjan lukaistuaan mieleen jää hämmästys: ”Tässäkö se oli?”

Jäin pohtimaan, mitä kaikkea Kunnas olisikaan saanut irti Beatlesin hörhöilystä Intiassa Maharishi Mahesh Yogin johdolla. Miten piirtäjä olisikaan irrotellut Yoko Onon ilmaantuessa kuvioihin ja millaista visuaalista ilotulitusta huumeseikkailuista olisi muodostunut.

En ollut vuosiin lukenut Kunnasta, ja naureskelin tyytyväisenä tarinan alusta ensimmäiseen levytykseen saakka. Kunnaksen huumori ei ole kadonnut vuosien varrella.

Päällimmäiseksi mieltä jää kuitenkin kaivelemaan hiljainen vaatimus jatko-osasta.

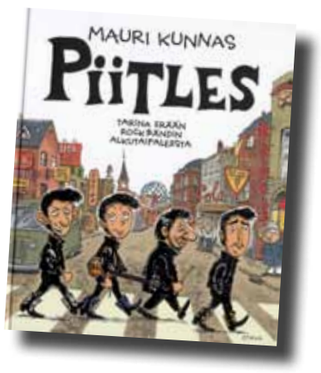

» Kirjan lukaistuaan mieleen jää hämmästys: ”Tässäkö se oli?

ANTTI HIRSAHO

Mauri Kunnas: Piitles - Tarina erään rockbändin alkutaipaleesta. 78 sivua. Otava.

Muistojen kuvia 1960- ja 70-luvuilta

Gummerus on kustantanut suomenkieliset laitokset Getty Images -kuvatoimiston edustamiin valokuva- ja tallennemateriaaleihin perustuvista 1960- ja 1970-lukujen kuvakatsauksista.

1960-luvun kirjassa palataan muun muassa Berliinin muurin rakentamiseen, Kennedyn murhaan, Beatles-ilmiöön ja Vietnamin sotaan. Vastaavasti 1970-luku on saanut kiinnekohdikseen Pohjois-Irlannin tilanteen, Watergaten, Kiinan, Euroopan laajan terrorismiaallon ja Iranin vallankumouksen.

Itse en muistanutkaan, kuinka sotaisia 1960- ja 70-luku näin jälkikäteen tarkasteltuina olivat.

Ehkä suomalaisesta näkökulmasta maailma ei vielä ollut niin keskellämme kuin nykyisin. Omassakin mediamuistissani presidentti Kennedyn murha on ensimmäinen tapahtuma, johon liittyviä uutisointeja kävin naapurin televisiosta katsomassa.

Koska kuvamateriaali on ison amerikkalaisen toimijan edustamaa, pikkuisen kirjoihin valituissa asioissa on amerikkalaispainotusta. Samasta syystä varmaan Afrikka ja Aasia jäävät varsin vähälle käsittelylle.

Esiteltyjen vuosikymmenten historiallisiin käänteisiin näissä kirjoissa kuitenkin pääsee kiinni, pikakelauksella.

MAIKKI KULMALA

Muistojen 60-luku. 256 sivua + dvd.
Muistojen 70-luku. 256 sivua + dvd.
Gummerus.

Maailma muuttuu, Vares on ja pysyy

Reijo Mäen Vares-sarjassa on ilmestynyt jo kolmisenkymmentä kirjaa. Turvallisen tutuissa turkulaisissa ympyröissä pyörivä Vares jaksaa edelleen kiinnostaa.

Tällä kertaa Vares sotkeutuu murhavyyhtiin, jota selvittämistä toivovat uhrien omaisten lisäksi sekä keskusrikospoliisi että kaupungin alamaailman silmäätekevät.

Mäkeä parempaa Turku-oppaan laatijaa saa hakea. Kirjojen avulla etenkin kapakat löytyvät ja tulevat tutuiksi.

Mäki hallitsee muutenkin hommansa.

Tarinaa riittää lukuisiksi sivujuoniksi asti, mutta paketti pysyy silti kasassa.

Vakiintunut henkilögalleria on dekkareiden parhaasta päästä ja huumorin sivallukset osuvat kohdalleen.

Myös tunneskaalan toista päätä kokeillaan, mutta siinä Mäki ei onnistu aivan yhtä hyvin.

JARMO PALOKALLIO

» Mäkeä parempaa Turku-oppaan laatijaa saa hakea. Kirjojen avulla etenkin kapakat löytyvät ja tulevat tutuiksi.

Reijo Mäki: Sheriffi. 412 sivua. Otava.

Tavoitteena Karjalan palautus

Pro Karelia ry:n tutkimuspäällikkö **Petri Minkkinen** on työstänyt tietokirjan Karjalan alueen asutuksesta kaukaa historiasta nykypäivään.

Hän ennustaa, että länsimaiden menettäessä asemaansa nouseville talouksille tullaan kokemaan ”ensimmäinen todellinen maailmanvallankumous”. Tähän myös liittyy kansainvälisesti lisääntyvä hajaannus eli se, että moni kansa on levinnyt eri syistä alkuperäisiltä juuriltaan (diaspora).

Minkkinen katsoo suomalais-ugrilaisten (karjalaisten) ja saamelaisten olevan Karjalan alkuperäisväestöä, mistä syystä alueen kuuluisi joko olla osa Suomea tai olla autonominen alue.

Hän esittelee yhdeksän mallia Karjalan palauttamiseksi ja yhden tavan luoda siitä autonomia.

Karjalan aseman ratkaiseminen edistäisi kirjailijan mielestä Suomen ja Venäjän suhteita sekä yleisemmin rauhan säilymistä pohjolassa.

Niille, joita Karjala kiinnostaa, teos tarjoaa kattavan läpileikkauksen alueen historiaan.

Teos on kuitenkin hyvin teoreettinen – se vilisee vaikeasti ymmärrettäviä sivistyssanoja ja historian merkkitapahtumia, mikä vaikeuttaa muutenkin kiistanalaisen asian ymmärtämistä.

KAIJALEENA RUNSTEN

Minkkinen Petri: Karjala Suomen ja Venäjän välisissä suhteissa. 245 sivua. Karjalan Kuvalehti-Kaktus ry-Pro Karelia ry-Karelia Klubi ry

Kauan on aikaa siis...

”Kaikki liittyi kaikkeen, kaikki tunsivat kaikki.”

Noihin sanoihin ehkä kiteytyy se synergia, joka nosti Tampereen musiikkielämän huipulle takavuosina. Pienen kaupungin pienet piirit onnistuivat takavuosina houkuttelemaan sekalaisen seurakunnan tulevia muusikkoja Mansen kuppiloiden pöytiin.

Tuo keskinäisen YYA-sopimuksen mukaan toimiva joukkio loi 1980-luvulla Suomen menestyneintä musiikkia keskenään soittaen ja maata kiertäen.

Kirjan kiinnostavinta antia onkin se, miten tiiviit tamperelaisten muusikonrenttujen välit olivat. Jos joku tarvittiin nopeasti soittamaan studioon tai keikalle, apu oli lähellä.

Ainakin Eppu Normaalista ja Popedasta on aiemmin julkaistu kattavat historiikit, joten nuo osiot ovat hieman kuriositeetin asemassa.

Sitä vastoin hienoista sanataitureista Juice Leskisestä ja Moog Konttisesta kertovat luvut ahmaisee hetkessä ja lukee jopa toiseen kertaan. Vihaisemman musiikin ystävää ilahduttaa myös hardcore-bändi Kohu-63:n tarina.

Kirja on nopeasti luettu, enkä usko tarttuvani siihen kovin pian uudestaan.

Teos ei ole huono, päinvastoin. Se ei yllä suurien rockhistoriikkien tasolle, mutta toimii hyvin mielenkiintoisena ajankuvauksena meille ei-tamperelaisillekin.

ANTTI HIRSAHO

Ilpo Rantala: Vuonna -85 – Manserockin lyhyt oppimäärä. 287 sivua. Siltala.